

Juni 2015.

De gepensioneerde Nederlander (zgn. "pensionado's") wonende in het buitenland en de zorgverzekering.

A. Huidige situatie

1. Uitgangspunt.

Met de invoering van de zorgverzekeringswet (ZVW) per 1-1-2006 is geregeld dat alle Nederlanders, die staan ingeschreven als ingezetene in een ander land, zijnde een verdragsland met Nederland (dat zijn o.a. alle EU landen, maar bv ook Marokko en Turkije) en een wettelijk pensioen zoals AOW, AWW of WAO ontvangen vanuit Nederland, verplicht zijn verzekerd volgens de Nederlandse zorgwetten (WLZ) Wet Langdurige Zorg en ZVW (Zorg Verzekering Wet (dus niet de WMO!).

(Let op: dit geldt alleen als men persoonlijk een dergelijke uitkering ontvangt, een echtgenote zonder inkomen wordt wel medeverzekerd via de echtgenoot maar als zij alleen komt te staan en nog geen AOW heeft zal zij het zelf in het woonland moeten regelen!)
Indien men terugkeert naar Nederland valt men als Nederlands ingezetene weer onder de Nederlandse zorgwetgeving!

2. Aanspraken in het woonland.

Er kan alleen aanspraak op zorg worden gemaakt op medische zorg conform de wettelijke regelingen die gelden in het land waar men woont. Daartoe moet de betrokkene zich aansluiten bij een zorgverzekeraar die de zorgwetten van het woonland uitvoert. Als de verzekering is gesloten dient daar melding van worden gemaakt bij Zorginstituut Nederland (Vroeger het College voor Zorgverzekeringen, CVZ, geheten) in Amersfoort. De premie daarvan wordt voldaan door het ZIN. Informatie en de nodige formulieren zijn te vinden op de website van Zorginstituut Nederland: www.zorginstituutnederland.nl en de site www.zorginstituutnederland.nl/verzekering/buitenland

3. Aanspraken in Nederland.

Indien men in een EU land woont heeft men ook recht op medische zorg in Nederland met een 'Verklaring aanspraak medische zorg in Nederland (VAM). Deze verklaring wordt automatisch gegeven door het Zorginstituut Nederland wanneer betrokkene als verdragsgerechtigde geregistreerd staat in het woonland. Uiteraard moeten voor de zorg in Nederland de reis- en verblijfkosten dan zelf betaald worden. Deze regeling is in 2008 ingevoerd.

Als men in een niet EU land woont (Zwitserland, Macedonië en Australië en nog een paar andere landen worden in dit geval ook tot de EU landen gerekend) dan heeft men bij verblijf

in Nederland recht op noodzakelijke medische zorg wanneer men in het bezit is van een EHIC (European Health Insurance Card, zie www.ehic.nl). Deze moet men aanvragen bij de verzekeringsinstelling in het woonland.

4. Premie.

Betrokkene dient een premie te betalen aan de CVZ gebaseerd op de premie die ook Nederlanders moeten betalen als volgt:

- a. Een nominale premie in de vorm van een percentage van de premie in Nederland voor de ZVW (2015: € 97,50 per maand per persoon), afhankelijk van de kwaliteit en kosten van de zorg in het woonland, de zgn. woonlandfactor. Deze wordt ieder jaar door de overheid vastgesteld.
Dit is in 2015 bv voor België 67,15%, voor Frankrijk 71,98 %, voor Duitsland 74,07%, voor Spanje 39,25 %, voor Turkije 7,44%, maar voor Noorwegen zelfs 155,67 %.
- b. Een inkomensafhankelijk bijdrage zorgverzekeringswet (2015 AOW pensioen e.a. sociale overheidspensioenen zoals de WAO) van 6,95 % en over overige inkomsten 4,85 % over een maximaal een inkomen van € 51.976
- c. De volledige inkomensafhankelijk bijdrage WLZ van 9,65 % over maximaal een inkomen gelijk aan het inkomen in de eerste en tweede belastingschijf in Nederland, 2015: € 33.857 (ook als in Nederland geen belastingplicht bestaat).
- d. Onder inkomen wordt verstaan het volledig belastbaar inkomen in het woonland.

De Nederlandse regering heeft b. en c. doorgevoerd omdat dit een solidariteitsbijdrage is die aan iedere Nederlander wordt gevraagd. Nederland garandeert echter de zorg die in het woonland gebruikelijk is. En dat is niet altijd de zorg die in de verzorgingsstaat Nederland gebruikelijk is, zeker niet de ouderenzorg. Echter, hier werd aan voorbij gegaan. Men verwachtte solidariteit onder alle Nederlanders die inkomen in/uit Nederland genieten.

De Nederlandse regering betaalt in ruil voor deze bijdragen de volledige premie voor de gesloten zorgverzekering in het woonland. Men heeft daardoor dus recht op de medische en andere zorgvoorzieningen die in het woonland gelden. Aanvullende verzekeringen moet men zelf regelen en uiteraard op eigen kosten.

B. Geschiedenis.

Voor de invoering van wetgeving betreffende de zorgverzekering van Nederlanders woonachtig in het buitenland(pensionado's genoemd!) was er een wildgroei in de zorgverzekering voor in het buitenland voor Nederlanders. Sommige verzekeraars openden zelfs AWBZ zorgkantoren in Spanje en de Nederlandse zorgverzekeraars vergoedden uit particuliere verzekeringen zowel behandelingen in het buitenland als in Nederland. Er moest, mede gezien het grote aantal Nederlanders dat zich na pensionering in zonnige oorden vestigden, een goede regeling komen. Het kostte gemiddeld teveel geld en het paste niet bij de afspraken die hierover in Europa al waren gemaakt. Tegelijk met de invoering van de ZVW werd dan ook een regeling ingevoerd voor de "pensionado's".

Al vanaf de invoering zijn er over deze regeling problemen geweest. Al snel werd de woonlandfactor ingevoerd als korting op de nominale premie, omdat de uitgangspunten onjuist waren. De CvZ (de voorganger van Zorginstituut Nederland) had erg veel moeite om de voorlichting aan de pensionado's op orde te brengen, die hier dikwijls niets van begrepen. Het opzetten van een administratie duurde veel te lang, waardoor er soms door de CvZ over een paar jaar tegelijk een rekening werd neergelegd bij de betrokkenen in het buitenland. Ook waren er veel discussies over wat nu inkomen is.

Er werd zelfs een stichting opgericht: Stichting Belangenbehartiging Nederlandse Gepensioneerden in het Buitenland (SBNGB) Deze stichting is een samenvoeging van een aantal stichtingen dat in diverse landen in 2005/2006 was opgericht. Vele gepensioneerden zowel wonend in België, Frankrijk, Portugal als Spanje hebben zich hierbij aangesloten.

In 2008 werd de regeling verruimd met de mogelijkheid om zich ook in Nederland te laten behandelen.

Maar een grote irritatie bleef het betalen van de solidaire AWBZ (thans WLZ) premie. Dit omdat de AWBZ regelingen in andere landen slechter waren dan in Nederland en men in het buitenland geen beroep kan doen op Nederlandse AWBZ zorg (en zeker ook geen WMO zorg!).

Door de Stichting SBNGB is dit, nadat Nederlandse rechters (o.a. Rechtbank Amsterdam in januari 2008) hierover een negatieve uitspraak uitbrachten, voorgelegd aan het Hof van Justitie van de Europese Unie in Straatsburg. In het arrest d.d. 14 oktober 2010 werd de Nederlandse regering in het gelijk gesteld. Het Hof van Justitie overweegt in dat arrest dat de bijdrage die Nederland inhoudt op het Nederlandse Pensioen van betrokkenen -omdat zij recht hebben op medische zorg in het woonland- niet in strijd is met het Europese sociale zekerheidsrecht en het vrij verkeer van unieburgers. Wel moet de nationale rechter naar het oordeel van het Hof van Justitie onderzoeken of betrokkenen als burgers van de Europese Unie verschillend zijn behandeld ten opzichte van ingezetenen van Nederland als gevolg van de in werking treden van de Zorgverzekeringswet op 1 januari 2006.

Vervolgens is dit voorgelegd aan de Meervoudige kamer van de Centrale Raad van Beroep. In Amsterdam.

Deze heeft op 12 december 2011 bepaald dat de Nederlandse regering in deze goed heeft gehandeld. De rechtsmogelijkheden van de SBNGB zijn nu uitgeput. De pensionado's zullen zich nu bij de huidige regeling moeten neerleggen, tenzij de Nederlandse regering besluit de regeling te wijzigen, waar het voorlopig niet naar uitziet. Ook een beroep op de Eerste Kamer enige tijd geleden heeft niet geleid tot een andere beleidsrichting.

Er was ook discussie gaande over een zgn. opting in/out systeem. Dat wil zeggen dat men kan kiezen voor het zelfstandig zorgen voor een zorgverzekering of deelnemen aan de regeling zoals die in de Nederlandse wetgeving is vastgelegd. Hierover is op 22 november 2011 in Spanje een symposium belegd waar ook Nederlandse ambtenaren voor waren uitgenodigd. De uitkomst weet ik hier niet van. Ik verwacht niet dat dit niet andere gezichtspunten zal opleveren.

Joop Blom,
Voorzitter commissie Zorg en Welzijn en Wonen NVOG.